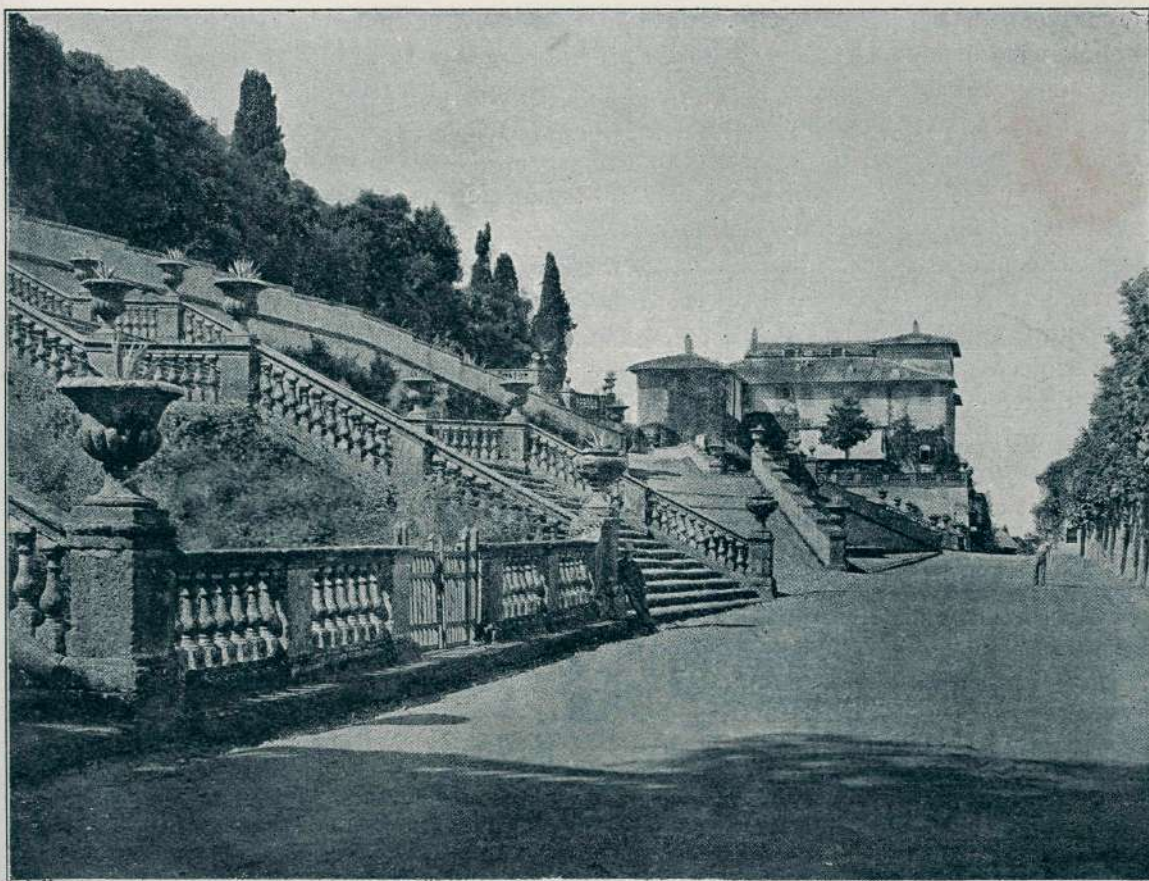

vtikali. V 10. in 11. stoletju so si Rim celo osvojili. Binkoštno nedeljo l. 1167. so premagali grofje tuskulski v zvezi z Nemci, katere je vodil pogumni nadškof Kristijan mogunški, Rimljane, broječe 30.000 vojakov. Toda že l. 1191. je padla trdnjava Tusculum. Nemški cesar Henrik IV. jo je premagal in podaril papežu. Od tedaj se mesto

ni več dvignilo; prešlo je v razvaline. Mestu njega je nastalo Frascati.

Kdorkoli pa je kdaj bil na tem hribu, odkoder se tako krasno vidi tje v večno mesto, doli v Kampanjo, na morje in na albansko gorovje, ne more se izlepa ločiti od te divne panorame. Koliko lepši pa je moral biti šele razgled nekdanj, ko je bila

Frascati: Villa Torlonia.

Kampanja liki vrt, na katerem se je kosal vinograd z njivo, polje z vrtom, posestvo s posestvom, — ko je vsa okolica rimska, lepo obdelana in odičena z naravnimi in umetnimi nasadi, pospeševala prijetno in zdravo bivanje „procul negotiis“ na tuskulskem hribovju!

Naj se ti zdi kak kraj še tako lep in prijeten, naj si ga užival z vso dušo in topil v njem čustva svojega srca, naposled se

zopet zaveš, da si na svetu in — naprej pojdeš. Tako je bilo tudi meni na tuskulskem griču. A — da govorim čisto resnico — niti tako mi ni bilo. Rad bi bil še nekoliko počival v senci, rad bi bil še sanjaril o nekdanjih in sedanjih časih, ali vodnik je začel pritiskati na odhod. Ne rečem, da bi bil mož to naravnost zahteval: s tisto zunanjo prijaznostjo, katero ti Italijani vedno kažejo, z onim skoro smehljajočim obrazom in medeno besedo mi je jel praviti, da ima